



## Силабус дисципліни

### МІЖНАРОДНІ БІРЖОВІ РИНКИ

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)  
Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»  
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»  
Освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»  
Дисципліна обов'язкова  
Однорідність аудиторії – не важлива  
Академічний рік: 3  
Семестр: 6

Кількість кредитів ECTS: 6 (180 годин)  
Мова викладання: українська



## Керівник курсу

**СОХАЦЬКА Олена Миколаївна**

**Доктор економічних наук, професор ,**

професор кафедри міжнародних економічних відносин  
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. імені  
Б. Д. Гаврилишина

**Сфера наукових інтересів:** міжнародні економічні відносини,  
міжнародні біржові ринки, фінансовий інжиніринг, міжнародні  
енергетичні ринки, зовнішньоекономічна політика країн світу та  
України

**Контактна інформація:** [o.sokhatska@tneu.edu.ua](mailto:o.sokhatska@tneu.edu.ua),  
[sokhatskaolena@gmail.com](mailto:sokhatskaolena@gmail.com) Телефон: (067)2518354

## Опис дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні біржові ринки» є опанування технологіями укладання біржових спекулятивних та хеджевих угод, системою маржевої торгівлі, прийомами та методами фундаментального та технічного аналізу біржових цін та курсів.

**Найменування унікальних компетентностей ОПП «Міжнародні економічні відносини», формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:**

- **(СК 20)** Здатність проводити економічну діагностику міжнародних біржових ринків та формулювати за її результатами обґрунтовані адресні пропозиції щодо стратегічних напрямів розвитку компанії
- **(СК 21)** Здатність використовувати біржові контракти для хеджування цінних та курсових ризиків основної діяльності або запровадження торгівлі біржовими контрактами як додаткового бізнесу.

**Передумови для вивчення дисципліни:**

- Міжнародна статистика ( знання та вміння використання статистичних методів оцінювання процесів на міжнародних сировинних та фінансових ринках)
- Міжнародні валютно-кредитні відносини: (знання: форм і видів обігу товарних фінансових ресурсів на світових ринках, вміння оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві; аналізувати тенденції розвитку торговельних та фінансових систем держав, їх окремих ланок, визначати вплив і взаємозв'язок фінансової сфери та соціально-економічних процесів у глобальній економіці)

- Міжнародні економічні відносини (знати: особливості прояву міжнародних економічних відносин, структуру світового господарства, роль України в світовому господарстві; вміти: аналізувати соціально-економічні показники світового господарства, ведучих країн та регіонів; орієнтуватися в сучасних тенденціях та проблемах, потенціалі та механізмі міжнародного співробітництва).

### Програмні результати навчання:

- (ПРН 22) Обґрунтовувати вибір і застосовувати біржові контракти для хеджування цінкових та курсових ризиків зовнішньоекономічної діяльності.
- (ПРН 23) Використовувати біржові контракти для хеджування цінкових та курсових ризиків основної діяльності або запровадження торгівлі біржовими контрактами в рамках диверсифікації бізнесу.

### Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тематика занять	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Суть біржі та її економічна природа.	Знати роль та місце біржі в економіці, вміти пояснити: суть терміну „біржа” та його значення, поняття організованого ринку. Знати основні функції та характерні ознаки біржової торгівлі, а також види бірж, класифікацію біржових товарів, основні біржові товари та їх характеристику, Вміти розрізняти види біржових контрактів (форвард, ф’ючерс, опціон).	Тести, питання
4/2	2.Еволюція біржової торгівлі	Знати історію становлення біржових ринків у світі та в Україні. Розуміти причини повільного становлення біржових ринків на теренах колишнього постсоціалістичного простору	Тести, презентація студентів
4/2	3 Біржовий товар	Знати основні групи біржових товарів: їх класифікацію, особливості укладання спотових контрактів	Кейси , задачі
4/2	4. Сучасні міжнародні біржові ринки	Проводити аналіз ф’ючерсного контракту, знати основні риси ф’ючерсної торгівлі, орієнтуватися у новітніх тенденціях на міжнародних біржових ринках.	Кейси, задачі
2/2	5.Основні теорії функціонування ф’ючерсних ринків	Знати основні теорії функціонування ф’ючерсних ринків, зокрема праці класиків, неокласиків, а також теорію фрактальності	опитування
2/2	6. Концепція ціноутворення на ф’ючерсних ринках	Розуміти процес ціноутворення , зокрема ситуаціона ринку контанго і беквардейшн.	кейси
4/2	7. Фундаментальний аналіз біржових цін та курсів	Знати методи фундаментального аналізу на ринку товарів та капіталу та валюти	Кейси. демоверсії торгових операцій
4/4	8. Технічний аналіз ф’ючерсних цін	Вміти використовувати прийоми технічного аналізу та використовувати фігури розвороту тренду	Кейси, демоверсія торговельних систем

4/2	9. Учасники біржових операцій	Вивчити етапи створення товарної біржі, знати сутність брокерської та дилерської діяльності	опитування
2/2	10 Організація біржових торгів	Вивчити систему організації біржових торгів	кейси
2/2	11. Кліринг та система розрахунків за біржовими угодами	Вивчити сутність біржового клірингу та кільцевого методу обліку операцій	тестування
2/2	12. Процедура поставки за біржовими контрактами	Вивчити процедуру поставки за біржовими контрактами	Кейси, задачі
2/2	13. Електронний трейдинг – сучасна технологія біржової торгівлі.	Вивчити одну із демоверсій торгівлі на ринку FOREX	Пробна торгівля
2/2	14. Державне регулювання біржової торгівлі	Вивчити вимоги до біржової торгівлі, що містить національне законодавство. Порівняти вітчизняне законодавство із зарубіжним.	опитування
2/2	15 Товарний ф'ючерсний контракт як інвестиційний інструмент біржового ринку	Вміти поводити аналіз котирувань товарних ф'ючерсів. Здійснювати розрахунки прибутковості/збитковості за операціями з товарними ф'ючерсами.	Тести, питання, задачі
4/2	16. Торгівля опціонами	Знати суть опціону, здійснювати аналіз особливостей котирувань опціонних контрактів. Вміти проводити розрахунки прибутковості/збитковості за операціями з опціонами	кейси
2/2	17. Фінансові ф'ючерси	Вміти укладати ф'ючерсні контракти з фінансовими інструментами	кейси
2/2	18. Біржова спекуляція на ф'ючерсних ринках	Вивчити основні технології здійснення біржової спекуляції	Задачі, кейси.
4/2	19. Хеджування цінних та курсових ризиків за допомогою ф'ючерсної торгівлі.	Виявляти зв'язки між цінними та курсовими ризиками економічної діяльності, на основі чого розробляти торгові стратегії хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів.	Задачі, кейси.
2/2	20. Перспективи становлення ф'ючерсних ринків в Україні	Вміння аналізувати та передбачати подальший розвиток біржового ринку України	кейси
Всього 56/42			екзамен

### Літературні джерела

1. Про товарні біржі. Закон України 1956-ХІІ 05 від 08.2021 [1587-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text)  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>
2. Господарський кодекс України 436-IV від 06.10.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України 2755-VI від 01.08.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Цивільний кодекс України 435-IV від 28.10.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Про акціонерні товариства: Закон України 514-VI від 06.10.2021.  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України 2121-III, від 05.08.2021.  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
7. Про державне регулювання ринку капіталів та організованих товарних ринків: Закон України 448/96-ВР від 05.08.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ. Дата оновлення: 18.12.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
9. Про інститути спільного інвестування: Закон України 5080-VI від 01.07.2021  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
10. Про інвестиційну діяльність Закон України 1560-ХІІ, від 01.07.2021  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів Закон України 738-IX від 19.06.2020  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>
12. Про фінансовий лізинг Закон України 201-IX, від 04.02.2021  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. № 1349-IX від 19.03.2021, ВВР, 2021, № 24, ст.205 - вводится в дію з 14.07.2021 № 1591-IX від 30.06.2021 –«Про платіжні послуги» вводится в дію з 01.08.2022
14. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 738-IX від 19.06.2020 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
15. Висновок до проекту Закону України від 05.02.2018 № 7183 Про обіг криптовалюти в Україні  
<https://ips.ligazakon.net/document/ХН5JJ00А?an=3>

#### Основна література

1. Біржова справа: Підручник за науковою редакцією О.М. Сохацької. Тернопіль: Видавничо- поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. 655с.
2. Сохацька О. Підвищена волатильність біржових цін на енергетичні ресурси як ілюстрація нових реалій розвитку світової економіки у другій декаді ХХІ століття. Світ фінансів. Випуск 1(50), 2017.С 7-20.
3. Енергетичні реалії Четвертої промислової революції. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: моногр./ за науковою редакцією д.е.н., проф. А.І. Крисоватого та д.е.н., проф. Сохацької О.М. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 478с.
4. Iryna Bashynska, Olena Sokhatska, Tetiana Stepanova, Marina Malanchuk, Sergii Rybianets, Oksana Sobol. Modelling the Risks of International Trade Contracts International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE) ISSN: 2278-3075, Volume-8 Issue-11, September 2019. <https://www.ijitee.org/wp-content/uploads/papers/v8i11/K23130981119.pdf> (SCOPUS)
5. Олена Сохацька, Ольга Кухтин Сучасні тенденції віртуалізації світового фондового ринку. Вісник ТНЕУ. №4. 2020. С.77-91 DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.04.077>
6. Сохацька О.М. Глобальний біржовий ринок зерна: нові завдання України в умовах війни з Росією. Економіка і суспільство. 2022. №45 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2004> DOI:10.32782/2022-45-95
7. Panasyuk V., Sokhatska O. Financial Instruments in the World in Ukraine: Accounting and Analytical

- Concepts. Socio-Economic and Management Concepts /Monograph. International Science Group. Boston (USA). 2021. P.18-27. DOI 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I
8. Фундаментальний та технічний аналізи міжнародних ринків. Підручник. Тернопіль: ЗУНУ. 2022. 307с. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/46103>
  9. Найман Е.Л. Малая энциклопедия трейдера. Альпина Бизнес Букс, 2021. 458 с.
  10. Robert A Jarrow and Introduction To Derivative Securities, Financial Markets, And Risk Management, An (Second Edition) (May 16, 2019) 772p.
  11. Matthew F. Dixon, Igor Halperin, Paul Bilokon Machine Learning in Finance From Theory to Practice(eBook) Springer Nature Swizerland Chicago, Brookline, London. 2020. DOI.org/10.10007/978-3-030-41068-1

### Політика оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

- **Політика щодо дедалайнів і перескладання:** Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагиату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням з керівником курсу.

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1. (теми 1-10) . Опитування (тестування) на заняттях 10 тем по 4 бали тах 40 балів. Підсумкова письмова робота тах 60 балів	20
Модуль 2. (теми 11-20) . Опитування (тестування) на заняттях 10 тем по 4 бали тах 40 балів Підсумкова письмова робота тах 60 балів	20
КПІЗ (теми 1-20). Підготовка КПІЗ –тах 30 балів. Захист КПІЗ - тах 30 балів. Участь у тренінгах тах 40 балів	20
Екзамен (теми 1-20). Тестові завдання ( 5 тестів по 5 балів) тах 25 балів. Теоретичне питання - тах 25 балів. Задача тах 50 балів	40

### Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання

---

F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом
---	------	--